

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 15289
Tarih : 15.11.2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 15/11/2021 16:54
Sayı: E-120.10-
0913083

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milattan önce 10 bin yılından günümüze varana kadar bölgede yerleşik olan tüm uygarlıklardan, inançlardan ve halklardan tarihi ve kültürel kalıntıları sular altında bırakan, Hasankeyf ve çevresini yok etme riski yüksek olan Ilısu barajı, Türkiye ve dünya kamuoyunun güçlü itirazlarına rağmen faaliyete başlamıştır. Ekonomik ömrü bir asrın altında olan barajın açığa çıkardığı ekolojik, kültürel ve tarihsel yıkımın durdurulması, ekolojik ve çevresel sorunlara çözümlerin sunulması, bölge halkının maruz kaldığı sosyo-ekonomik zararların tazmin edilmesi amacıyla Anayasanın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Muazzez ORHAN IŞIK
Van Milletvekili

GEREKÇE

Tarihi Hasankeyf'in eski yerleşim birimi ile Dicle Nehri kıyısındaki köy ve yerleşim yeri Ilısu Barajı nedeniyle su altında kalmıştır. Ancak su seviyesi yükseldikçe yeni sorunların açığa çıktığı dönem dönem gözlenmekte ve kamuoyuna yansımaktadır. Eylül 2020 tarihinde Ilısu Barajı'nın koruma altındaki 900 yıllık Küçük Saray'a doğru su sızdırması nedeniyle barajın doluluk oranı yüzde 80'e indirilmiş ve su seviyesinin azalması sonucunda barajda çok sayıda balık ölümüne yol açılmıştır. Ilısu Barajı'nın sularının yükselmesiyle, Eyyubiler dönemine ait yaklaşık 900 yıllık tarihi bulunan Küçük Saray'ı su basmış ve koruma altında bulunan fakat duvarları su sızdıran sarayın metrelerce su altında kaldığı görülmüştür. Bölgedeki toprak ve kayaç yapısının benzer sızıntılar için olası durumlara yol açabileceği ve özellikle mevsim geçişlerinde toplu balık ölümlerinin yaşanabileceği ifade edilmektedir. Suların çekilmesi veya su seviyesinin indirilmesi durumunda ise birçok bölgede balçık alanlarının açığa çıktığı ve bu durumda bazı riskler içerdiği kamuoyuna yansımıştır.

Ekolojistler, çevre aktivistleri, sivil toplum kuruluşları ve halkın mücadelesine rağmen GAP projesi kapsamında yapılan Ilısu Barajı Hasankeyf'in tarihi birçok yapısını beton altında bırakmıştır. 12 bin yıldır çeşitli uygarlıklara alan olmuş ve korunmuş açık bir öğren yeri olan bu bölgenin pervasızca ortadan kaldırıldığı bir süreç yaşanmıştır. Paletli iş makineleri ve dinamitlerle yapımı tamamlanan barajın yarım yüzyıl içinde büyük bir beton çöprü açığa çıkaracağı bilinmelidir. Kasım ayında adı Veysel Eroğlu olarak değiştirilen Ilısu Barajı, 12 bin

yıllık tarihi Hasankeyf ile birlikte 199 köyü su altında bırakmıştır. Tarihi antik kenti su altında bırakan baraj ayrıca, Dicle Nehri'nin de nehir statüsünün yok edilmesine ve yapay gölet statüsüne dönmesine neden olmuştur. Suyun birikmesiyle barajın oluşması sonucunda Diyarbakır, Batman, Siirt, Bitlis, Mardin'in zirai ilaçlamaları ile atık suları ve hatta katı atıkları bu gölete biyolojik arıtma olmadan bırakılmaktadır. Yine katı ve evsel atıkların da arıtma olmadan söz konusu gölete dökülmesi Dicle Vadisi'ndeki birçok canlı türünü tehdit etmektedir. Balık ölümlerinin devam ettiği baraj göletinin kollarından biri olan Batman Çayı'nda da geçmiş dönemde toplu balık ölümleri yaşanma ve doğal yaşam savunucuları bu doğa kırımını protesto etmiştir. Elektrik üretimi ve kuraklığa bağlı olarak devam eden su çekilmeleri ve baraj göletinde önlem alınmaması nedeniyle canlı ölümlerinin devam ettiği kamuoyuna yansımıştır. Baraj göletinin yayıldığı alanın genişliği ortaya çıkabilecek doğal ve kültürel hasarın riskini arttırmaktadır. Doğal ve arkeolojik bir SİT alanı olan bölgedeki tüm canlı türlerinin korunması, ekolojik ve çevresel tahribatın önlenmesi gerekmektedir. Ekonomik ömrü bir asrın altında olan barajın açığa çıkardığı ekolojik, kültürel ve tarihsel yıkımın durdurulması, ekolojik ve çevresel sorunlara çözümlerin sunulması, bölge halkının maruz kaldığı sosyo-ekonomik zararların tazmin edilmesi amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	<i>Alman</i>
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	<i>S. Dede</i>
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	<i>G. Kılıç</i>
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	<i>Kemal</i>
5	HABİP EKSİK	İĞDIR	<i>H. Eksik</i>
6	SIDIK TAŞ	SİİRT	<i>S. Taş</i>
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	<i>N. İmir</i>
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	<i>A. Önlü</i>
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	<i>H. Kaçmaz</i>
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	<i>R. Tosun</i>
11	RİDVAN TURAN	MERSİN	<i>R. Turan</i>
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	<i>A. Koç</i>
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	<i>O. Öcalan</i>
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	<i>E. Aydemir</i>
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	<i>Z. Özen</i>
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	<i>D. Canbaz Kaya</i>
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	<i>H. Özgüneş</i>
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	<i>M. Çepni</i>
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	<i>A. Kenanoğlu</i>